

Artikkel

Krig - en psykologisk tragedie

En reaksjon på krigen i Midt-Østen
Lisbeth Lind, juli 2006

Krigen i Midtøsten; hva skal vi lære – hva kan vi gjøre?

Krig er ikke først og fremst politikk, - det er først og fremst psyke. Krig er en psykologisk tragedie, hvor menneskeverdet er satt helt ut av spill, til fordel for ondskapen. Men ondskap er ikke noe som skjer langt der ute, fjernt fra vår egen virkelighet. Den lever potensielt i oss alle.

Jeg har et håp om, at flest mulige søkende mennesker velger å ta inn over seg den lidelse som foregår i Midtøsten i våre dager. Det er ikke så lett. Delvis fordi ondskapen blant menneskene er så uforståelig, dels fordi den er så truende. Kanskje kan denne artikkelen gi et glimt av en psykologisk virkelighet, som vi helst skaper en avstand til.

På bildet under ser du israelske småjenter som skriver hilsener på rakettenes som deres soldater skal bruke til å drepe mennesker i Libanon (juli 2006). Det kunne sikkert ha skjedd i Libanon også. Mitt store spørsmål er hva som foregår i voksne mennesker, som oppfordrer småjenter til å gjøre slikt. Disse menneskene må føle seg enormt truet. Men hvem er det som forteller dem at de er truet, - at de har fiender rundt seg? Det er politikerne som gjør det. Et stort ansvar ligger derfor hos dem som velger å være politikere. Men jeg tror ikke, at forandringen kommer fra dem. Den kommer gjennom enkeltmenneskets sjel. For hvor kommer ondskapen fra - dvs. evnen til å lemleste og drepe andre mennesker?

© Aftenposten 19.07.06: Israelske småpiker skriver hilsener på rakettenes som skal skytes ut mot Libanon.

Temaet ondskap er et omfattende og dyptgripende felt, som vi alle trenger å forholde oss til. I denne artikkelen vil jeg ta for meg et aspekt, som er blitt svært synlig i Midtøsten - konflikten. Men tenk først over dette: De fleste som utøvde tortur i konsentrasjonsleirene under 2. verdenskrig, var kjærlige familiefedre. De satt med sine barn på fanget og leste eventyr, de kjærtegnene sine koner og var opptatt av hvordan hunden deres hadde det. Hva var det som gjorde det mulig for dem å gå på jobb neste dag, for så å utføre de mest grusomme handlinger? Hva er det som får frem ondskapen i mennesket - den ondskap vi ser fra begge sider i Midtøsten i dag, i kraft av at de er villige til å ta menneskeliv?

Helene Næss, skribent i Klassekampen, uttrykker det hele veldig klart:

"Hvis du leter etter ondskapen i menneskedyret, finner du den her, i avstumpetheten som kommer når vi bruker abstraksjonsevnen til å blokkere alle empatiske impulser ute. For hvis man er i stand til å lemleste et annet menneske, da er det abstraksjonsevnen, "det å holde hodet kaldt" som sørger for at friske mennesker kan utføre ugjerninger som dyr bare finner på når de splitter pine gale."

Det er ondskapens egen myte, det at vi tror at vi aldri kan bli kvitt den! Det er ren overtro, når vi sier at det finnes en selvstendig ond kraft i universet. Det er en forestilling som passer ypperlig, når vi ikke vil innse at ondskapen kan oppstå i ethvert mennesket under de rette betingelser. Selvsagt kan vi bli kvitt ondskapen! Men det fordrer av oss, at vi først slipper myten, deretter at vi er villige til å se tendensene i oss selv.

Vi som arbeider med dybdeterapi har tilstrekkelig mange erfaringer til å påstå, at mennesket i seg selv ikke er ondt, selv når det har utført onde handlinger. Ut i fra min arbeidserfaring som terapeut, vet jeg at intet menneske er født til ondskap, ei heller Hitler var det. Vi er født til å utøve nestekjærlighet, tilgivelse og ansvarsfølelse overfor våre medmennesker. Nettopp derfor er det ikke ondskapen vi trenger å komme til livs, slik Bush og de fleste politikere tror.

Det er menneskets egen abstraksjonsevne som er utfordringen vår. På fagspråket kaller vi det for egoets projeksjon og fortregning.

Når du tar inn over deg det som skjer i Midtøsten, vil du se at begge sider har noen klare projeksjoner på motparten. Frykten for å miste eget liv eller tapet av egen frihet har aktivisert en naturlig avmakt, som for de fleste har gått over til hat. Og hat skaper en helt spesiell type projeksjoner, nemlig de super irrasjonelle. I Midtøsten-konflikten ser vi 2 projeksjoner av den irrasjonelle typen, som hele tiden går igjen: 1) Synet på motparten som dyrisk. 2) Den andres ondskap som må nedkjempes.

Jeg vet fra sikre kilder, at barn i israelske skoler lærer at Palestinere er dyr, men jeg vil tro at det samme skjer på motsatt side. Når man føler frykt for et menneske, et folk eller en etnisk gruppe, er denne type projeksjoner et svært effektivt redskap. Det man gjør, er å **dehumaniserer** motparten – dvs. gjør motparten umenneskelig.

Når vi selv eller våre politikere skaper forestillinger om at motparten er dyrisk eller er av det onde, da settes abstraksjonsevnen inn for fullt!!!

For det er sjelden at en person oppfatter seg selv som ond eller som et dyr. Det kommer av at mennesket aldri ble skapt ondt eller dyrisk fra skapelsens side. Men når motparten er ond og jeg ikke er det, da abstraheres medfølelsen og samvittigheten. For det er lov å drepe dyr. Og det er ansvarlig å bekjempe det onde. Derfor oppfatter vi ikke våre egne aggressive handlinger som ondskap, selv ikke når vi dreper mennesker. Vi oppfatter våre handlinger som sanne, riktige eller æresfylte, gjerne med støtteordninger fra oven.

I forestillingene som skapes om den andres ondskap eller om nødvendigheten av å overvinne det dyriske, trer også gammelhjernen inn og abstraherer den opprinnelige frykten vi hadde for å bli nedkjempet. Den dyktige soldat kjenner ikke lenger frykten for å miste livet, men motet og stoltheten over å skulle beseire rovdvret. Slik var gammelhjernen vår utstyrt for mer enn 60.000 år siden for at våre menn skulle våge kampen mot natur og rovdyr. Slik fungerer den fremdeles i dag, men på helt feil premisser.

Når vi tar inn rekkevidden av hvordan menneskets psyke fungerer idet vi blir truet, da er KRIG ikke lenger politikk, - det er først og fremst psyke. Krig er en psykologisk tragedie, hvor menneskeverdet er satt helt ut av spill.

Det er åpenbart at menneskeheten fortsatt er i en læreprosess, hvor vi beveger oss fra gammelhjernens overbevisning om "alles kamp mot alle", til å utvikle vår evne til samvittighet. Samvittighet er basert på evnen til å ta inn spenningsfeltet mellom deg og meg - en helhetstenkning som ikke finnes i gammelhjernen. Det var Darwins manglende evne til å skille mellom gammelhjernens kampinstinkt og den nyere hjernens gryende samvittighet, som fikk ham til å skape myten om at "den sterkeste overlever", - en myte som fortsatt preger det meste av vår moderne forskning, dessverre.

Samvittigheten er menneskeverdets kronjuvel. Så langt jeg kan se, er vår samvittighet det fremste elementet i psyken som kan redde oss fra å bli onde i de situasjoner hvor vi føler oss truet på livet. Og samvittighet utvikles når vi går i nærkamp med våre egne projeksjoner – med vår egen abstraksjonsevne.

Så hva kan vi gjøre - du og jeg? Først trenger vi å ta inn nyhetene. Jeg synes det er best å gjøre på InterNett, hvor jeg kan se bilder etter bilder og arbeide frem og tilbake mellom nyhetene. Det er virkelig vondt, men nødvendig. Deretter må vi kjenne på egne følelser; for eks. frykten for atomkrig, smerten over de som lider, frustrasjonen over, at våre politikere som tydeligvis besitter en ufattelig abstraksjonsevne, ikke gjør noe.

En kveld bad jeg om, at min spirituelle energi kunne brukes, slik at jeg kunne være til hjelp i Midtøsten, nå som krig igjen er et faktum. Hvis jeg fra dypet i det kollektive kunne være til "comfort" for et eller flere mennesker som opplever de mest grusomme ting, ønsket jeg det. Jeg har tidligere erfaring fra dette. Det kan best forklares ved, at den åndelige dimensjonen som hver og en av oss er knyttet til, (kall det gjerne det kollektivt ubevisste) tar opp i seg alt som foregår i verden og selvfølgelig det som nå foregår i Midtøsten. Hvert eneste menneskes lidelse, uavhengig av om de er jøder, libanesere eller palestinere, ligger avleiret i det kollektive.

Gjennom din åndskraft er det mulig å opprette en kontakt med et menneske, selv om det er helt ukjent for deg. I og med at det skjer via vårt eget ubevisste, vil det lettest forekomme når vi er i en drømmetilstand om natten. Din åndskraft; dvs. ditt overskudd av kjærlighet, medfølelse, eller rett og slett tilstedeværelse: "Jeg er hos deg", kan kanaliseres til et annet menneskes sjel, bare ved at du åpner deg for det. Til tross for lidelsen som den andre opplever, kan en intuitiv følelse eller innsikt inntreffe fra dypet i dette menneskes sjel. Det kan være tilstrekkelig til å vekke den lille, men sterke sjelelige impulsen, som gjør at man ikke gir opp til tross for tap og smerte. Det kan være nok til at dette ene mennesket vil leve videre, selv om hun mistet sin datter, slik jeg opplevde det i natt. Det kan få et menneske som er utsatt for urettferdighet og undertrykkelse, til likevel å tenke tilgivelse, uansett hvor umulig det oppleves fra egoets side. Jeg har stor tro på, at den beste hjelpen vi kan bidra med her vi sitter i vårt europeiske ferieparadis, er nettopp dette.

Du kan ha opplevd det selv. Det menneskene kaller engler, er i realiteten et annet menneskes kontakt med deg via den åndelige dimensjonen. Det finnes millioner av mennesker på jorden, som gjennom sin spirituelle åpenhet og dype medfølelse blir brukt om natten til å styrke andre til å komme gjennom lidelsen.

For å stille deg til rådighet på denne måten, trenger du ikke annet enn å be om det, og mene det. Det betyr i realiteten, at du våger å se i øynene den ondskap som eksisterer i verden og ikke setter deg selv utenfor. Ikke glem, at du har den samme abstraksjonsevnen i deg, i kraft av å være menneske. Dermed har du ingen garanti for hvordan du selv vil reagere, den dagen politikerne forteller deg, at du er truet på livet hvis du ikke går i kamp med ditt nabofolk. Derfor er det så viktig at du og jeg i disse truende tider er aktive med å kjenne på egen frykt, egne projeksjoner og ikke minst våre abstraksjoner, dvs. vår manglende innlevelse og medfølelse.

Det er på ingen måte farlig å stille seg til rådighet på denne måten. Hvordan kan det å hjelpe et annet menneske være farlig? Når du har vært "ute og reist" om natten, vil du vanligvis ikke vil merke noe til det, annet enn noen svake spor i dine drømmer. Men det kan også skje, at den smerten eller skjebnen du har oppsøkt, aktiviserer noe i deg. En formiddag skjedde det for meg, at jeg helt uventet ble veldig skjelve i kroppen, slik at

jeg måtte sette meg ned i stillhet. Da kom gråten i strie strømmer, uten noen annen grunn enn bildet som var igjen fra natten; moren med svart sjal som gråt over sin lille pike. Om hun var såret eller død, vet jeg ikke.

Det eneste du må respektere, hvis følelser fra nattens reise skulle komme opp til bevisstheten, er at du setter deg ned og tar den HELT i mot. Det er samtidig noe forløsende i dette. Et annet menneskes lidelse finner kun veien gjennom din bevissthet via din dype, ubevisste smerte, - den smerten som vi alle bærer i oss, ikke på grunn av vonde barndomsopplevelser, men i kraft av det å være menneske i en sårbar verden. Å delta i en slik kollektiv healingprosess, kan ikke annet enn å øke ditt menneskeverd!

Berøring er abstraksjonens motpol. Ondskap kan elimineres og fred kan skapes, ved at mennesker møtes og berører hverandre. Berøring kan skje i det bevisste liv. Og det kan skje via det ubevisste, bare ved at du stiller ditt livsoverskudd til rådighet.

21.juli 2006

© Lisbeth Lind, ArunA – Akademiet